

คณะศรัทธาเข้า

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราปฏิบัติกัน เราเข้าใจของเราเห็นใหม่ เพราะความเข้าใจของสังคมไทยบอก
ว่า “การปฏิบัติ ผลของมันคือความว่าง คือความสบาย” บอกว่า “เป็นความว่างความ
สบาย” มันถูกต้อง มันเป็นความว่าง แต่มันต้องเป็นผู้ใหญ่ ความว่างของผู้รู้จริง ความว่าง
ของเด็กๆ ความว่างของเราเนี่ย เรามันเป็นความว่าง เราคิดว่าเป็นความว่าง แต่เราไป
สร้างว่ามันว่าง มันก็เลยไม่เป็นความว่างจริง

อย่างเช่น เวลาเรากินอาหาร ลิ้นของคนนี้ไม่เหมือนกันนะ รสชาติของอาหารไม่
เหมือนกัน จะบอกว่าลิ้นนี้ว่าง คือ ลิ้นไม่รู้จักรสไม่ได้ ลิ้นของคนนี้ไม่สัมผัสรส ไม่รู้รส
มันจะเป็นไปได้อย่างไร ลิ้นของคนนี้ ถ้ามีสิ่งที่จะเข้าไปสัมผัส มันต้องรู้รสชาติ

จิตก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นความว่างนี้เห็นใหม่ ปรีชิตี เขาจะบอกว่ากรรมฐานนี้
ชอบพูดเล่นลิ้น กายนอก กายใน กายในกายเห็นใหม่ ขณิกสมาธิ อุจารสมาธิ อัปปนา
สมาธิ อะไรนี้ บอกว่าเล่นลิ้น ทำไมไม่พูดให้มันตายตัวล่ะ หว่าเล่นลิ้นใจ แต่ไม่ใช่เล่น
ลิ้น มันเป็นลิ้นจริงๆ ความสัมผัสของลิ้น รสเผ็ด รสเค็ม รสหวาน รสเปรี้ยว รสเปรี้ยว
น้อยเปรี้ยวมาก หวานน้อยหวานมาก รสเผ็ด กินมากเผ็ดนี้เผ็ดจน อู้ฮู ตัวเนื้อสั่นเลย ทีนี้
ถ้ารสเผ็ดมันก็ต้องแสดงออกเป็นธรรมชาติใหม่

จิตก็เหมือนกัน สงบมากสงบน้อย หลักการมันแล้วแต่ว่ามันจะได้สัมผัสมาก
สัมผัสน้อยของมัน ความสัมผัสมากสัมผัสน้อยนี้มันก็ไม่ใช่ว่าต้องเป็นอย่างนั้น เพราะ
อย่างเช่นเรากินอาหารนี้ เราไม่กินรสจัด ทำไมอาหารเราต้องรสจัดล่ะ รสจัดจะมี
ประโยชน์อะไรกับเรา ถ้าเราไม่ชอบรสจัด รสอาหารพอดีของเราเนี่ย เรากินอาหารอย่าง
นั้น เราก็พอใจใจใหม่

นี่ก็เหมือนกัน การแก็กเลส ในเมื่ออาวุธ ในเมื่อปัญญามันทันกับกิเลสอย่างนั้น มันก็แก็กเลสได้ แต่ถ้าเราเป็นคนกิเลสหนา เราเป็นคนมีสิ่งที่มีมันฝังใจเยอะมาก การที่จะปฏิบัติของเรา มันก็ต้องเอาสิ่งที่เข้มข้นเข้าไปจำกัดความคิดที่หนา ที่อยู่ลึกในหัวใจของเราเวลาปฏิบัติไปนะมันจะมีนะ

หลวงตาท่านบอกเลยว่า “จิตของคนนี่มันไม่เหมือนกัน การปฏิบัติของคนนี่มันไม่เท่ากัน สิ่งทีสร้างบารมีมาไม่เท่ากัน”

ในวงการกรรมฐานเขาเรียกว่า “จิตคึกคะนอง” ถ้าจิตคึกคะนอง เวลามันจะลงสมาธินี้มันจะโลดโผนมาก มันจะมีอะไรต่างๆที่ขึ้นมา ก่อนที่จะเข้ามาสมาธิ มันจะมีอาการของใจ อย่างพอจิตมันสงบ มันจะเห็นตัวเองนี่ขึ้นไปนะ หลุดออกไป ไปนั่งบนก้อนเมฆอะไรอย่างนี้ แล้วถ้าเป็นวิทยาศาสตร์เขาว่าโม่้นะ เขาว่าเป็นไปไม่ได้

แต่ถ้าคนไม่เป็นมันก็ไม่มีนะ แต่ถ้าคนเป็นจิตประเภทนั้น ครูบาอาจารย์บอกว่า จิตประเภทนี้ ใน ๑๐๐ นี้มันจะมีอยู่ ๕ เปอร์เซ็นต์ ในหมู่ปฏิบัตินี้มันมีอยู่ ๕ เปอร์เซ็นต์ แล้วก็จิตประเภทที่ว่าเป็นสมาธิที่ได้ลึกแน่น แน่ เป็นสมาธิโดยปานกลาง จิตของคนมันไม่เหมือนกัน เราถึงบอกว่า

“ถิ่นของคนมันไม่เท่ากัน ถิ่นของคนรับรสชาติอาหารก็ไม่เหมือนกัน”

ทีนี้ไม่เหมือนกัน มันก็ต้องสำคัญที่ผู้คอยควบคุมใจใหม่ อาจารย์ที่สอน คิดดูสิใน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์นี้จิตประเภทนี้มันมีอยู่ ๕ เปอร์เซ็นต์ คน ๕ เปอร์เซ็นต์กับคน ๕๕ เปอร์เซ็นต์ไปเถียงกัน ใครจะชนะ ถ้าเอาจำนวนประชาธิปไตยด้วยการยกมือกันนี้ ๕ เปอร์เซ็นต์ก็แพ้วันยังค่ำ ถ้าแพ้วันยังค่ำก็บอกว่า “การปฏิบัติของเขาคือความผิด” แล้วมันผิดจริงหรือเปล่า มันไม่ผิด มันถูกในจำนวนของ ๕ เปอร์เซ็นต์นั้น มันถูกในจำนวนของ ๕๕ เปอร์เซ็นต์นั้น มันถูกในจำนวนของก็เปอร์เซ็นต์ของจิตนะ

ทีนี้เรามายกที่ว่ามันว่างๆว่างๆ อย่างนี้ละ เราไปเคลมกันเองใจ เราไปคิดว่าสิ่งนี้เป็นความว่าง แล้วเราก็อว่าง เราไปเคลมกันเองคือจิตมันสร้างภาพ ทีนี้พอเราไม่มีหลักเกณฑ์ใจใหม่ พอจิตมันสร้างอาการอย่างนี้ขึ้นมา แล้วไปอ่านในพระไตรปิฎก อ้าว..

ก็จริงๆ พระพุทธเจ้าสอนให้ว่าง ให้ปล่อยวาง มันจะว่างหรือมันจะปล่อยวาง มันไม่ใช่ว่างอย่างที่เรารู้กันหรอก แต่มันจะปล่อยวางโดยความเป็นจริงของมัน

เหมือนกับเราไปรักษาโรคเลย เราต้องให้หมอวินิจฉัยก่อนว่าเราเป็นโรคอะไร ใช้ยาอะไร แก้กัอย่างไร แล้วมันหายอย่างไร นั่นเหตุผลมันต้องเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่ที่เราจะไปหาหมอ เราจะรักษา แล้วเราไม่ทำอะไรเลย แล้วบอกว่าเราหายแล้ว เจ็บป่วยเกือบตาย เข้าโรงพยาบาลแล้วก็เดินออก หายไหม เป็นไปไม่ได้หรอก เจ็บป่วยต้องเข้าไปโรงพยาบาลนะ หมอก็ต้องวินิจฉัยก่อนใช้ไหม แล้วโรคอาการหนักไม่หนัก เขาก็ต้องรักษาไปตามอาการอย่างนั้น

จิตของเราก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติเราจะไปเจอสิ่งใด สิ่งใดจะเป็นอุปสรรคกับเรา ที่นี้มันก็ย้อนกลับมาที่ว่า มันเป็นอุปสรรคของทุกๆคน เพราะทุกๆ คนมีกิเลสนะ นี่ทุกๆ คนที่เขาเกิดมาทั้งหมด แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นไหม มีครอบครัว มีกิเลสไหม มีทั้งนั้นละ

ถ้ามีการเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา ที่นั่งกันอยู่เป็นมนุษย์ทั้งหมดเลย นี่มีกิเลสหมด ที่นี้พอมีกิเลส คำว่ากิเลส คือ โรคภัยไข้เจ็บประจำหัวใจ แล้วทุกคนต้องแก้ไขตรงนี้ไง ทุกคนถึงมีหมด ทุกคนถึงต้องแก้ไขความเป็นไปในหัวใจของเรา โดยซึ่งหน้าของเรา ที่นี้พอแก้กิเลสเข้าไปนี่ เราจะแก้กิเลส กิเลสนี้มันถึงต่อต้าน มันถึงผลัดกัน เวลาเราปฏิบัติกันนี้ ที่ว่าเราปฏิบัติแล้ว ทำไมมันทุกข์ ทำไมมันยาก

แต่เวลาทุกข์ยากแล้วก็จะหนีนะ พอมันทุกข์มันยากต้องแอบเหงื่อต่างน้ำนี่ หนีแล้ว เข้าหาทางลัด ไม่รู้เลยว่านั่นละกิเลสซ้อนกิเลส ทั้งๆ ที่เราปฏิบัติตามข้อเท็จจริงนี้มันทุกข์มันยากอยู่แล้วนะ แล้วถ้าเป็นข้อเท็จจริง เราทำไปตามจริง ถ้ามันเป็นสมาธิ ก็สมาธิจริงๆ ถ้ามันเป็นปัญญา ก็ปัญญาจริงๆ แล้วก็ต้องลงทุนลงแรงกว่าจะได้มาแต่ละขั้นแต่ละตอน แต่ละความรับรู้อันนั้น แล้วเราเห็นว่ามันเป็นความทุกข์ เราปฏิบัติแล้วมันต้องสะดวกสบาย ก็จะปฏิบัติเอาง่ายๆ กำหนดกันเฉยๆ ว่างๆว่างๆ กันอยู่อย่างนั้นละ

นี่ไงที่ว่ามันเป็นเท็จ มันเป็นเท็จเพราะว่าถ้าเราไปกำหนดว่างๆว่างๆนี่ มันไม่เป็นความจริง เราสร้างใจ กิเลส อุปกิเลส โอภายกังวล ความว่าง ความสว่างไสวทุกอย่างนี้ มันเป็นอุปกิเลสนะ มันเป็นกิเลสอย่างละเอียด ไปเปิดในพระไตรปิฎกสิ กิเลส ๑๖ ใจ

อุปกิเลส ๑๖ เห็นใหม่ กิเลส ๑๕๐๐ ตัณหา ๕๐๐ นี้ แรกไปอุปกิเลส มันจะมีของมัน
อีก

ทีนี้พอเราไปสร้างให้มันว่างๆว่างๆนี้ เราสร้างไป พอมันสร้างคือ คำว่าอุปกิเลส
กิเลสมันมีอยู่แล้วใช้ใหม่ แล้วเราสร้างเป็นอย่างนั้นแต่เราเข้าใจว่าธรรม ก็ในธรรมวินัยก็
บอกว่าปล่อยวาง ว่าง แล้วในอุปกิเลสเห็นใหม่ โอกาส ความสว่าง ความว่าง นี่มันก็ไป
อยู่ในอุปกิเลส ๑๖ แต่เราบอกว่า “ถ้าเป็นความว่าง เป็นการปล่อยวาง เป็นธรรมะ”

อ้าว..เอาใครถูกใครผิดละ ธรรมะจะขัดแย้งกันไม่ได้ ธรรมของพระพุทธเจ้าจะไป
ในช่องในทางเดียวกัน ทีนี้ความว่างที่เป็นสมาธินี้มันเป็นอาวุธ มันเป็นกำลัง มันเป็น
เครื่องมืออันหนึ่งที่จะมาทำลายกิเลสไป ความว่างอย่างนี้มันเป็นอาวุธนะ เป็น
สัมมาสมาธิ เป็นกำลังของใจ แต่มัน ไม่ใช่เป็นตัวธรรม

ตัวธรรมะ คือ ตัวที่สิ้นกิเลสที่เป็นผล มันเป็นกิริยาเห็นใหม่ ปัญญาชอบ งานชอบ
เพียรชอบ สติชอบ สมาธิชอบ ใ้มันนี้เป็นอาวุธนะ มันเป็นสังฆธรรมที่เราจะเอาสิ่งนี้ แล้ว
เข้าไปต่อสู้กับกิเลสเราอีกชั้นหนึ่ง ฉะนั้นพอคิดว่า ถ้าเราจะทำความสงบ ครูบาอาจารย์
เราบอกว่า ต้องทำความสงบก่อน ให้มันสงบเข้ามา ถ้าสงบเข้ามาแล้ว ถ้าเกิดเป็นปัญญา
ขึ้นมา มันจะเป็นปัญญาฆ่ากิเลส

แต่ตอนนี้เรายังไม่สงบกันเลย แล้วเราก็ใช้ปัญญา ก็เลยเป็นปัญญาที่ตัดทอนเราไป
ตัดทอนโอกาส ตัดทอนในการประพฤติปฏิบัติของเรา เพราะคิด เราคิด นี่เขาเรียกว่าคิด
ถ้าคนไม่เคยคิดอย่างนี้เขาจะไม่เข้าใจ ถ้าคนคิดนะ เวลาเรานั่งสมาธิไป เราใช้วิปัสสนา
ไป พอมันปล่อยวางมันว่างนี่มันจะให้ค่าเลย อันนี้โสดาบัน อันนี้สกิทาคามี อันนี้
อนาคามี พอมันให้ค่าใช้ใหม่ เหมือนเราได้หัวโขนแล้ว ทีนี้จะเอาไปทำอะไรเราก็ต้อง
คอยจับหัวโขนเราไว้ กลัวหัวโขนจะหลุดไป

พอมันให้ค่าว่าเป็นโสดาบัน เวลามันภาวนาไปมันจะมีปัญญาหรือจะมีอะไร
ออกไปนอก หรือดำเนินไปที่มันลึกกว่านี้ มันบอกไม่เอาเพราะกลัวว่าโสดาบันจะหาย
โสดาบันมันจะกลับใหม่ นี่เขาเรียกคิด ติดตรงไหน เหมือนสวะเลย สวะติดที่ไหนดนะ จิต
มันติดตรงไหนดนะแล้วมันแก้ยาก

ทีนี้เราเข้าใจผิดใช้ใหม่ว่าความว่างอย่างนี้มันเป็นผล พอมันเป็นผลปั๊บ พอปฏิบัติไป จิตนี้มันจะพุ่งเข้าหาความว่างตรงนี้ พุ่งเข้าหาตรงนี้ ทั้งๆ ที่ตรงนี้เป็นฝ่ายติดนะ เป็นสิ่งที่จิตมันสร้าง แล้วพอเราติดขึ้นมา มันจะไม่ไปแล้ว มันจะติดตรงนี้ เขาเรียกว่า ภวานาติด แล้วติดนี้คือสิ เวลานั่งภาวนาเห็นใหม่ อะไรที่มันฝังใจ พอจิตมันเป็นไปมันจะถึงตรงนั้นทันทีเลย ใครที่มีอะไรฝังใจไว้ พอภาวนาไป ตรงนั้นจะแสดงตัวออกมาทันที

แล้วถ้าจิตมันติด ทีนี้พอเราไปศึกษาใช้ใหม่ว่าว่าง ว่าความว่างนี้เป็นธรรม พอมันเป็นธรรมนี้ แล้วเราทำให้ว่างได้ใหม่ ได้ ว่างอย่างนี้มันว่างจากอาการ ว่างจากความคิด แต่ตัวมันเองนี้ไม่ว่าง มันว่างขึ้นมาจากความคิด เพราะเรามีความคิดนี้มันจะพุ่งชาน มันจะเป็นความคิดออกไป เราก็คิดให้มันว่าง มันก็ว่างเข้ามา

แต่ฟังสิ เราคิดให้ว่างไป มันก็ปล่อยความคิดขึ้นมา แต่ตัวมันไม่ว่างเห็นใหม่ ตัวมันยังเป็นกิเลสทั้งตัวเลย พอมันเป็นกิเลสทั้งตัวนี้ มันไม่รู้ตัวมันเอง มันคิดใหม่ นี่ใจที่มันคิดใจ ที่เขาว่าติดๆกันนี้ ว่างๆว่างๆ แล้วสบาย สบายมากนะ อ้าว..สบายสิ ก็คนมันนอนตีแปดอยู่ ไม่ทำอะไรเลย มันก็สบายสิ แต่พอจะมากำหนดพุทโธนี่ โอ้โฮ ไม่เอาละ ทุกข์ยาก ไม่ดีเลย เครียด

ความคิดนี้ถ้ามันคิดผิดมันก็จะออกนอกกลุ่มนอทาง ความคิดที่ถูก เป้าหมายที่ถูก เรามีแผนที่ แล้วเราจะเดินเข้าสู่เป้าหมายของเราเนี่ย เราต้องเดินตามทางนั้น พอเดินตามทางนั้น มันก็จะมีขวากมีหนามใช้ใหม่ แดกร้อนต้องฝ่าทุ้งหญ้า ฝ่าความลำบากลำบาก มันก็ไม่เอา แต่ถ้าบอกว่าให้ทำความสบายๆ ของตัว ว่างๆว่างๆ เห็นใหม่ ไม่ต้องทำอะไรเลย กำหนดอะไรก็ว่าง มันสร้างว่าว่างไป เหมือนคุณแผนที่เลย แล้วบอกว่าแผนที่นี้ เราอ่านแล้ว เราเข้าใจว่าเราไปถึงแล้ว แต่ไม่ได้ไปเลย

มันเสียเวลาโอกาสนะ ปฏิบัติไปนี่มันมีสัมมามีมิจจตลอด ถ้ามันมิจจนะ อย่างน้อยก็ทำให้เราเสียเวลา อย่างมากทำให้เราเสียเลยคือติด แล้วถ้ามันปฏิบัติไปนะ มันไปเห็นอะไรแล้วตกใจนะ แล้วหลุดนี้ไปอีกเรื่องหนึ่งเลย แล้วเวลาหลุดขึ้นมาแล้วนี่ เวลาหลุดขึ้นมาก็ปิดกันไว้ ไม่ยอมแก้ไข มีสำนักบางสำนักนะ บอกว่า “การหลุดนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา” เราไปเห็นข้างงเลยนะ “การหลุดนี้เป็นเรื่องธรรมดา ในการปฏิบัตินี้จะมี

หลุดอยู่ ๕ เปอร์เซ็นต์” ฉะนั้นถ้าใครหลุดปีก็คือ ๕ เปอร์เซ็นต์นั้น คือว่ามันจะไม่
รับผิดชอบอะไรเลย

ไอ้โฮ มันพูดอย่างนี้ได้อย่างไร เพราะอะไรรู้ไหม มันไม่มี ๕ เปอร์เซ็นต์หรอก
ทุกคนเกิดทุกคนตาย มันก็เป็นจิตหนึ่งทั้งนั้น ทุกจิตหนึ่งก็มีกรรมทั้งนั้น มันจะไปคัด
อย่างไรว่า ๕ เปอร์เซ็นต์นี้ต้องมาภาวณา แล้วต้องมาหลุด แล้วอีก ๕๕ เปอร์เซ็นต์นั้นไม่
หลุด แล้วไม่หลุดจะภาวณาได้ไหม มันก็ไม่ได้อีก คือเขาจะสร้างทฤษฎีเอาไว้เพื่อเอาตัว
รอด พอมีสิ่งใดเข้ามา เขาก็ปิดเข้า ๕ เปอร์เซ็นต์นั้นไป ไม่รับผิดชอบอะไรเลย อย่างนี้จะ
มาเป็นอาจารย์เขาทำไม

แต่สำหรับในธรรมะนี้นะ จิตทุกดวงเป็นเอกภาพของจิตดวงนั้น คนเกิดทุกคน
เป็นเอกภาพของเราเอง เราจะเกิดตาย..เกิดตาย..มาของเรา ไม่เข้าอยู่ในเปอร์เซ็นต์ไหน
ทั้งสิ้น ในเมื่อสิทธิของเรานี้ จิตของเราที่มันเกิดตายในเอกภาพ เอกภาพ หมายถึง
อดีตชาติแล้วมาเกิดในปัจจุบันนี้ แล้วถ้าไม่สำเร็จมันจะเกิดในอนาคตนี้ เอกภาพ คือ จิต
ดวงนี้มันมีเวรมีกรรมของมัน มันต้องรับเวรรับกรรมของมัน โดยธรรมชาติของมัน นี่คือ
เอกภาพของมัน

ในเอกภาพของจิตดวงนี้ ถ้ามันภาวณา ถ้ามีครูบาอาจารย์ชี้หน้าที่ถูกต้องนี้ มันก็
สามารถเข้าไปชำระล้างกันบั้งของมัน กันบั้ง คือ จิตใต้สำนึก จิตก่อนสำนึก กิเลสไม่ได้
อยู่ที่ความคิดเราหรอก กิเลสมันอยู่จิตใต้สำนึก มันอยู่ที่จิตก่อนสำนึก โสดาบันมันตัด
ออกไปชั้นหนึ่ง สกิทาคามีตัดอีกชั้นหนึ่ง อนาคามีตัดอีกชั้นหนึ่ง จนถึงที่สุดระเบิด
ทำลายตัวมันหมด นั่นคือถึงสิ้นกิเลส พอสิ้นกิเลสไปนี้มันจบ

ทีนี้คำว่าเป็นเอกภาพ แล้วมาบอกว่า จะคิดให้เราไปอยู่ในเปอร์เซ็นต์ใด มัน
เป็นไปได้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนที่ทางบอกทางเท่านั้น องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาบัญญัติว่าคนนี้มีกรรมหรือคนนี้ไม่มีกรรมไม่ได้

เพราะศาสนาพุทธ เป็นศาสนาแห่งปัญญา แล้วก็บอกว่าศาสนาพุทธนี้ยุ่งยากมาก
ถ้าไม่เชื่อก็เป็นบาป ไม่จริง ถ้าไม่เชื่อไม่เป็นบาป ในศาสนาอื่นลัทธิอื่นนะ เขาไม่เชื่อ
ศาสนาพุทธเขาเป็นบาปไหม เขาไม่ได้เป็นบาปกับศาสนาพุทธนะ แต่เขาจะเป็นบาปเป็น
กรรมกับตัวเอง ถ้าเขาทำบาปทำกรรมของเขา นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่เชื่อนี้ไม่เป็นบาป

แต่ส่วนใหญ่แล้วคนมีกิเลส พอไม่เชื่อแล้วมันจะหาเหตุผล พอหาเหตุผลก็บอกว่า จี๋ม้อ อวดเก่ง พูดยอะไรที่มันเหลือเชื่อ หรือคิดคนเดียว

มันเป็นตรงนี้หรือก เวลาที่เป็นกรรมนี้เพราะว่าคิดคนเดียวพระอรหันต์ คิดคนเดียว เหมือนกับเราหาเหตุผล คือเราดบล้าง ถ้าพูดประสาโลก คือดำ ว่าอย่างนั้นเถอะ มันจะดำ ในจิตในอะไรก็แล้วแต่ มันคิดออกมาไง มันบาปตรงนี้ มันบาปต่อเมื่อเราไปดบล้าง เราไปหาเหตุผลดบล้างท่าน แต่ถ้าเราไม่เชื่อมันจะเป็นบาปได้อย่างไร อ้าว..ไม่เชื่อมันไม่มี เหตุมีผลที่มันจะเป็นบาป มันไม่มีหรือก

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แล้วถ้าพูดคนเดียวพระอรหันต์ว่าเป็นบาป แต่ทำไมพระพุทธรูปเจ้าสอนว่า “ให้กาลามสูตร” เห็นไหมอย่าเชื่อเพราะว่าเป็นอาจารย์ของเรา แต่ให้พิสูจน์ ถ้าพิสูจน์ขึ้นมา ถ้าทำของเราขึ้นมาเห็นไหม จิตนี้มันจะเป็นเอกภาพ คือ บุญ ก็เป็นของมัน บาปก็เป็นของมัน แล้วครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติเห็นไหม ท่านก็ต้อง ปฏิบัติไปตามจิตดวงนั้นไง จิตดวงนั้นมันทำขึ้นมาแล้วมันได้ประโยชน์ขึ้นมา มันดี ขึ้นมาหรืออย่างไร มันต้องทำไป

ถ้ามันไม่ดีขึ้นมา อย่างเช่นที่ว่าในปัจจุบันนี้ที่เราปฏิบัติกัน การปฏิบัติมันมี หลากหลายมาก แล้วทำไมเราชอบเส้นทางนั้น เราชอบเส้นทางนี้ คนเราไม่ได้คิดถึงสมัย พุทธกาลนะ พระพุทธรูปเจ้าเผยแผ่ศาสนา เดียรถีย์นี้มหาศาลเลย แล้วเดียรถีย์ นิครนถ์ต่างๆ ในสมัยพุทธกาลนี้มันก็เวียนตายเวียนเกิด แล้วก็มาเจอกันอยู่นี่ไง แต่ตอนนี้ไม่มีใคร สามารถสร้างลัทธิศาสนาขึ้นมาเทียบศาสนาพุทธซะใหม่ ก็เข้ามาเป็นพระ แต่ทิวของมันก็ ยังเป็นอย่างนั้นแหละ

ทีนี้มันเป็นทิว มันเป็นความเห็นผิดมาตั้งแต่หัวใจ แล้วพอความเห็นผิดนี้ เขาไม่ คิดว่านั่นคือทิวนะ แต่เขาคิดว่าเป็นปัญญาของเขาเนะ เวลาเขาพูดเขาแสดงธรรมเขาว่าเป็น ปัญญาของเขา แต่ถ้าเป็นปัญญาจริงนี้มันจะเข้าอันเดียวกับอรหันต์ มันจะเข้าอันเดียวกับ ความจริง แต่นี่มันไม่เข้า มันโต้แย้งได้ตรงนี้ ความเห็นที่ว่า ว่างๆว่างๆ ทำไม่ถึงว่าง

เราจะบอกเลยว่าแม้แต่สมาธิก็พูดผิด ถ้าสมาธินี้พูดผิดแสดงว่าไม่เคยสัมผัสสมาธิ ถ้าตัวเองไม่เคยสัมผัสสมาธิ ปัญญาที่เกิดอยู่กับเขาก็เป็นโลกียปัญญา คือปัญญาของ

กิเลส ปัญญาจากตัวตน ปัญญาจากทิว ปัญญาจากความเห็น มันไม่ใช่ปัญญาจากกรรม ถ้า ปัญญาจากกรรมนะ จิตมันจะมีการกระทำมา มันมีเหตุมีผลของมัน

พอมิเหตุมีผลเห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์สอน ตรงนี้สำคัญ มันสำคัญ ที่ว่า สิ่งที่จะเสียหายนี้มันก็เริ่มมาจากของเล็กน้อย ฉะนั้นเวลาเราว่าดมาว่า เห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์นี้ท่านจะเคารพสถานที่ การเคารพสถานที่ ซึ่งเป็นที่อยู่ของผู้มีศีลผู้มี ธรรมนี้ เราจะเคารพ เราจะบูชากัน ถ้าเคารพบูชานี้ก็กิเลสมันจะไม่พองออกมา

แล้วเวลาข้อวัตรปฏิบัติ ก็เหมือนกับมันเปิดให้เรามีโอกาสเข้าไปถึงจิตใจเราได้ ง่ายขึ้น แต่ถ้าเรากระด้าง เขาเรียกว่ากระด้าง ประชาธิปไตย เสมอภาค ทุกอย่างเหมือนกันหมด จิตมันก็กระด้าง จิตมันไม่สนใจ ไม่เปิด ไม่รับรู้ ทีนี้พอพูดอะไรไปมันก็จะรู้ได้ เฉพาะวิทยาศาสตร์ ข้อเท็จจริงที่รู้ได้ คือเรื่องโลก พอเรื่องโลกแล้วมันจะลงสมาธิได้ อย่างไร ในเมื่อตัวตนของมันยังแข็งอยู่

แต่ถ้ามีความเชื่อมีความศรัทธา มีความเชื่อศรัทธาอันหนึ่งนะ แล้วเวลาสัมผัส พอเวลาจิตมันเป็นสติเข้ามา เช่น เรามีความคิด แล้วถ้าเราควบคุมความคิดได้ มันจะมีความแตกต่างกับที่มันคิดฟุ้งซ่านคิดทุกข์ กับที่มันคิดแล้วมันเป็นคุณงามความดี เราเทียบ ได้หมดแหละ เราจะเห็นโทษเอง เราเห็นคุณค่าของมันเอง

แล้วถ้ามันละเอียดเข้ามา ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ เห็นใหม่ ทีนี้คำว่าสมาธินี้มันอยู่ที่จิตนะ ตรงนี้สำคัญมากนะ จะกำหนดอะไรก็แล้วแต่ เวลามันว่างๆ ว่างๆ เห็นใหม่ เวลาเราพูดกับโยมนะ ว่างๆว่างๆนี้ เราให้อยู่กับว่างก่อน เพราะอะไรรู้ ใหม่ เพราะธรรมดาคนแบกหามมานี้มันเหนื่อยมาก อย่างเช่นเราจะแบกของขึ้นเขา เขานี้ มันสูงมาก เวลาเราไปถึงซัก ๕๐ เมตร ๑๐๐ เมตร เราอาจจะวางพักที่นั่นก่อนก็ได้ แล้ว ค่อยแบกขึ้นไปใหม่

การทำสมาธิก็เหมือนกัน พุทโธ พุทโธนี้ บางทีจิตมันว่างๆว่างๆ อย่างนี้ละ มัน คือเริ่มต้น คือแค่เห็นระหว่างที่มันคิดกับไม่คิด แต่มันยังไม่เป็นสมาธิหรอก เพราะอะไรรู้ ใหม่ เพราะว่ามันรู้ว่าว่าง มันรับรู้อยู่ มันรู้ว่าว่างใช่ไหม รู้ว่าว่างนี้มันคืออะไร คือจิตเป็น ผู้รู้อารมณ์ที่ว่าง มันเป็นสอง

จิตเราก็คือธรรมชาติของเรา กับความรู้สึก มันเป็นสอง อย่างเช่น ปัจจุบันนี้เราได้ยินเสียงอยู่นี้ เสียงกระทบหู ใจรับรู้เห็นไหม มันเป็นอารมณ์สอง ถ้ามันยังกำหนดพุทโธได้ ก็จริงแล้วมันยังกำหนดพุทโธได้ ว่างๆว่างๆนี้กำหนดพุทโธได้ ถ้ากำหนดพุทโธพุทโธจนถ้าเราพุทโธไม่ออกพุทโธไม่ได้ คือจิตเป็นหนึ่ง นี่คือสมาธิ จิตเป็นหนึ่ง หมายถึงว่าตัวมันเองเป็นในตัวของมันเอง

แต่ถ้ามันยังคิดได้ มันยังรับรู้ได้ มันเป็นสอง ไม่ใช่สมาธิหรอก เพราะมันรับรู้ได้ แต่ถ้าตัวมันเองสนิท มันว่างหมด มันจะไม่รับรู้ ออก ก็มันไม่รับรู้สิ่งกระทบใจ แต่มันรับรู้ มันรู้ตัวของมันเอง ทีนี้พอรู้ตัวของมันเองปั๊บ

ลองคิดดูสิเราเปิดน้ำไว้ แล้วน้ำนี้เราไม่ให้น้ำไหลไป มันจะอัดไหม มันจะมีแรงดันไหม ธรรมดาไหลไหม จิตนี้ ตามธรรมดาพลังงานมันส่งออกตลอด มันคิดตลอด แล้วพอมันว่างอยู่ มันไม่ได้ส่งออกไป มันจะมีแรงดันไหม มันก็ต้องมีแรงดันเป็นธรรมดาไหลไหม เวลามันว่างนี้มันจะมีกำลังไหม มันต้องมีไหลไหม แต่ที่ ว่างๆว่างๆ ไม่มีอะไรเลยใจ แล้วมันจะเป็นสมาธิได้อย่างไร

อ้อ..ถ้าเป็นสมาธิละ มันว่างโดยตัวมันเอง แล้วมันรู้หมดเลย นี่คือสมาธิ แล้วก็ เป็นขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ถ้าสมาธินี้มันจะปล่อย มันจะมีความสุขนะ แล้วพอมันขณิกะ นี่มันออกรับรู้ ออกรู้ นะ ออกรู้ อันเดิม ออกรู้ตั้งแต่ข้างนอก มันออกรู้ โดยสัญชาตญาณ โดยสามัญสำนึก โดยกิเลส แต่พอจิตมันสงบเข้ามา โดยเป็นตัวของมันเอง ทีนี้ถ้ามันออกรู้เข้านี้มันออกรู้โดยตัวจิตที่เป็นสมาธิเป็นกลาง ไม่ใช่จิตที่เป็นความคิดของเรา

ให้เราไปศึกษาเรื่องอะไรก็ได้ หรือคิดเรื่องอะไรก็ได้ เราจะคิดแต่เรื่องที่เราชอบใจ เราพอใจ เราถึงว่าดี ถ้าไม่ชอบใจ ไม่พอใจ เราถือว่าไม่ดี นี่คือคิดโดยสามัญสำนึก แต่ถ้าเป็นสมาธิแล้ว มันคิดอย่างนี้ไม่ได้ เพราะมันไม่มีอะไรชอบใจและไม่ชอบใจ พอมันไม่มีอะไรว่าชอบใจหรือไม่ชอบใจ มันจะเห็น โดยข้อเท็จจริง

ถ้ามันเห็น โดยข้อเท็จจริงปั๊บนี้ ถ้าจิตมันเป็นสังขารธรรมะ มันเห็นกาย ถ้ากายมันก็เป็นกายานุสสติปัญญา เพราะอะไร เพราะตัวจิตที่มันเป็นสมาธิมันไปเห็นเข้า แล้วมันก็ขยายส่วนแยกส่วน นั่นถึงจะเป็นวิปัสสนา แล้วการเห็นอย่างนี้ ก็กับการเห็นโดยที่เราเคย

เห็นโดยธรรมชาติต่างกันมาก คำมันจะต่างกันหมด แต่ถ้าคนยังไม่ปฏิบัติ มันจะไม่รู้จัก ค่าความต่าง ที่ว่าเห็นกาย มันก็เห็นโดยธรรมชาติที่เขาเห็นกาย แล้วเขานึกว่าวิปัสสนากาย นั้นมันเห็นด้วยความคิด มันคิดนึกขึ้นมา

ทีนี้ถ้ามันไปเห็นโดยข้อเท็จจริง เห็นโดยจิตที่สงบแล้ว มันไม่ได้คิด มันเป็นโดย สัจธรรม ในเมื่อจิตมันสงบ แล้วเราน้อมไปเห็นกาย พอเห็นปั๊บนะมันจะสะท้อนที่ตัว ราก ตัวใจ เพราะตัวใจมันคิดไม่ถึงว่ามันจะเห็นอาการอย่างนี้ มันคิดไม่ถึงนะมันคิดไม่ถึง มันรู้ไม่ได้ว่าจะรู้อย่างนี้ เพราะสิ่งนี้มันเป็นสัจธรรม มันเป็นธรรมชาติที่เราไม่ได้สร้าง ขึ้นมา มันคิดไม่ได้ พอคิดไม่ได้ ของที่เราคิดไม่ได้เราคาดไม่ถึงแล้วไปเห็นนี้ มันจะ สะท้อนขนาดไหน

พอมันสะท้อนขึ้นมา พอเริ่มสะท้อนปั๊บ ด้วยความสะท้อนมันจะหวั่นไหว มัน อาจจะผิดพลาดบ้าง แล้วเราก็เริ่มต้นใหม่ สร้างใหม่ทำใหม่..สร้างใหม่ทำใหม่ ถ้าเคยทำ ได้ปั๊บมันก็จะอยากได้ พออยากได้ปั๊บการกระทำนั้นมันก็จะไม่ค่อยได้ผล ไม่ได้ผล เพราะอะไร เพราะโดยธรรมชาติของเรา มนุษย์นี้มีสามัญสำนึกมีความอยาก ทุกคนมีเป็น เรื่องธรรมดา ไอ้อย่างนี้ไม่มีใครสามารถห้ามได้โดยสัตยชาติญาณ

แต่พอเราไปเห็นผลเข้า เราไปรับรู้เข้า เพราะเมื่อก่อนเราไม่เคยเห็นไม่เคยรู้ใช้ ไหม แล้วพอไปรู้ไปเห็นว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์ ก็อยากได้ พออยากได้นี้อันนี้กิเลส ตัณหา ซ้อนตัณหา ความอยากที่เราคาดเราหมายได้แล้ว เพราะเราไปเห็นเข้าไปรู้เข้า แล้วมันจะ ไม่ได้ อย่างนั้น ถ้าทำบ่อยครั้งเข้าจนกว่าความอยากอันนี้มันจะเป็นเรื่องปกติ แล้วมันก็จะ เห็นอีกหนหนึ่ง แล้วเราทำจนชำนาญ ชำนาญในวสี ชำนาญในการควบคุมจิต ชำนาญใน การควบคุมให้มันออกแสวงหา ถ้าออกแสวงหาอย่างนี้เรียกว่าเป็น โลกุตตรปัญญา ที่ว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญามันอยู่ตรงนี้ ถ้าจิตเราสงบเข้ามา แล้วมันเห็น กาย

แต่ถ้าเห็นกายแล้วมันยังไม่สะท้อนแบบที่เป็นเนีย คำว่าไม่สะท้อนนะ รสของ ธรรมชาติซึ่งรสทั้งปวง ทีนี้รสของธรรม รสของสัจธรรมมันจะฝังใจมาก มันจะมี น้ำหนักมาก แต่ถ้าเรานึกเอง เราเห็นเองนี้มันจะมีรสใหม่ เพราะอะไร เพราะมันไม่ใช่สัจ ธรรม มันเป็นสัตยชาติญาณ เพราะสัตยชาติญาณที่เรามีการศึกษา เรามีหลักมีเกณฑ์ใช้ใหม่

พอเราไปศึกษาธรรมวินัย ก็บอกว่าธรรมวินัยต้องเป็นแบบนี้ ธรรมวินัยบอกว่าต้องเห็นกาย เราก็เห็นกายกัน เราพูดไว้ในเรื่องวงกรรมฐาน ว่าเวลาเขาเห็นกายกัน เห็นโดยอำนาจวาสนาบารมีก็มี บางทีจิตมันมีวาสนา มันเคยสร้างบุญมามากมันก็เห็นได้ ฉะนั้นถ้าเห็นอย่างนี้แบบนี้มันไม่ได้แก้กิเลส

แต่ถ้าเห็นโดยสังขรณ์ จิตมันจะต้องสงบเข้ามาก่อน พอจิตสงบตัวจิตมันเห็น พอตัวจิตเห็นตัวจิตมันออกไคร่ครวญ แล้วมันย้อนกลับมาคลายที่จิต เพราะจิตมันไปเห็น แล้วมันไปคลาย รสของมันจะต่างกัน รสที่เห็น รสที่รับรู้นี้จะต่างกันมาก รสของธรรม ชนะรสทั้งปวง แล้วรสของสมาธิธรรม รสของปัญญา รสของการปล่อยวาง รสของการประพฤติปฏิบัติเข้าไปจนถึงที่สุด การปฏิบัติมันมีขั้นตอนอย่างนี้

แต่เวลาแสดงธรรมกันนะ ก็บอกว่า “อยู่เฉยๆ ว่างๆว่างๆ” ปวดหัวมาก มันพูดอะไรกันนี้มันพูดอะไรกัน ถ้ามันจะว่างมันจะจริงนี้ มันจะว่างมันก็ต้องมีเหตุผลสิ ทำไมมันถึงว่าง ว่างเพราะอะไร ว่างเพราะมีการกระทำอย่างไร ว่างเพราะได้ทำสิ่งใดมาบ้าง ที่นี้พอย้อนกลับมาว่า ถ้าทำอย่างนั้นมันง่ายไหม มันง่ายมันสะดวก แล้วมันก็ไปเข้ากับมหายานไซ้ไหม มหายานบอกว่า “ไม่ให้ยึดติด ทุกอย่างให้ปล่อยวางหมด ทุกอย่างเป็นทางลัด” ก็ลัดลงตรงนี้ไง แต่ความจริงเขาประพฤติปฏิบัติรุนแรงยิ่งกว่าเรา ทำมากยิ่งขึ้นกว่าเราอีก ในมหายานนี้เขาทำจริงทำจังมาก เพียงแต่มันเป็นอาจารย์วาท

มหายานนี้เป็นอาจารย์วาท อยู่ที่อาจารย์ เชื้อตามอาจารย์ แล้วถ้าอาจารย์ถูกต้องมันก็นำกันไปดี แต่ถ้าอาจารย์ไม่ถูกต้องล่ะ มันจะไปไหน มันจะลัดไปไหน เราจะบอกว่าทางลัดไม่มี มีแต่ทางตรง พระพุทธเจ้าพูดทางตรงไว้แล้ว แล้วการประพฤติปฏิบัติ สิ่งนี้ตรงที่สุด แล้วต้องลงทุนลงแรงที่สุด ต้องทุกข์ยากไหม...ต้อง เพราะเวลาประพฤติปฏิบัติ นะ มีแต่จิปาถะที่ปฏิบัติได้ง่ายง่าย นอกนั้นนะต้องเอาความตายแลกมาทั้งนั้นล่ะ

เพราะกิเลสมันเป็นเรานะ เวลาเราปฏิบัติไปนี่ถ้าเราเข้มแข็ง แล้วเราทำความจริงขึ้นมา กิเลสมันจะบอกเลย “อู๊ย..เดี๋ยวจะพิการนะ เดี่ยวร่างกายจะเสียหายนะ” มันจะโต้แย้งหมด ถึงที่สุดพอมันไม่มีสิ่งใดจะหลอกลวงเราได้ล่ะ มันบอกว่า “ถ้าทำอย่างนี้ต้องตายแน่นอนเลย” เราก็กลัวแล้ว ฟากตายอยู่อย่างนี้ ความคิดเราเองมันจะเอาเรื่องความเป็นความตาย ความพิการมาให้เราไม่สามารถสู้กับความจริงของเรา ถ้าคนเข้มแข็ง

พอ ธรรมะมันอยู่ปากตาย ก็เลสมันจะเลือกความตายมาหลอกเรา ถึงที่สุดคนเรานี้ทุกซ์ ยากขนาดไหนนะ พอตายก็จบ พอตายปั๊บมันก็สิ้นขบวนการของมัน มันไปอยู่ชาติใหม่ ทีนี้มันก็เอาสิ่งที่เรากลัวที่สุด สิ่งที่รุนแรงที่สุด คือ เรื่องของความตายมาต่อรองกับเรา แล้วพอต่อรอง เราก็เชื่อสิเพราะว่าเราคิดเอง ส่วนใหญ่แล้วพอถึงตรงนี้มันจะสู้ไม่ไหว แต่ถ้าเรามีจิตใจอยาก ต้องการพิสูจน์นี่ “อ้าว..ตาย อะไรตายก่อน ขอคูอะไรตายก่อน สิ่งไหนตายก่อน” พอเราจะคูอะไรเกิดอะไรตายขึ้นมา มันไม่มีเหตุผลจะตอบแล้วนะ มันก็บอกว่า เออ..มันยอมแพ้มันก็ปล่อย พอมันปล่อยมันก็ว่าง ว่างแล้วเราก็ชนะอีก

นี่ธรรมะอยู่ปากตาย มันต้องสู้กันจริงๆ คำว่าทางลัดหรือคำว่าสะดวกนี้มันเป็น โวหารของการพูดให้มีกำลังใจ ให้เราไม่คว่นได้ เหมือนในเกรวาทเรา เราจะเคารพบูชา กัน เพราะครูบาอาจารย์เรานี้จะเปิดทางตั้งแต่เริ่มต้นในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาใช้ใหม่ เหมือนเป็นการที่ว่าก้าวไป หนึ่ง สอง สาม สี่ ทาน ศีล ภาวนา ปรับพื้นฐานกันขึ้นไป แล้ว มันมั่นคง ทาน ศีล ภาวนานี้สามเส้า เราจะตั้งหม้อได้สบายๆเลย

แต่ถ้าบอกว่า ทานไม่ต้อง อะไรไม่ต้อง ภาวนาไปเลย แล้วจะเอาหม้อไปตั้งบน อะไรล่ะ แล้วหม้อมันจะอยู่ได้อย่างไรล่ะ เราถึงบอกว่าให้ดูสิว่าเกรวาทนี่เป็นการท่องจำ กันมา เกรวาทไม่เปิดกว้าง แต่เกรวาทยังดำรงธรรมวินัยไว้ครบนะ ธรรมะ ๘๔,๐๐๐ พระ ธรรมชั้นชั้นนี้ยังอยู่ครบ แต่ของมหายาน ธรรมะมันเอาไว้ในสันสกฤต มันเอาไว้ใน กระบอ กเวลาสวดมนต์ก็ใช้เคาะเอา เพราะอ่านไม่ไหว ก็อก ก็อก ไป แล้วรู้อะไรล่ะ ก็ เชื่อตามๆ กันมา เชื่อกันไปเฉยๆ เชื่อกันไป แล้วก็มีความเชื่อก็เชื่อกันตามกันไป

ความเชื่อนี้เป็นศรัทธานะ แต่ความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ การแก้กิเลสต้องเป็นการไป รู้จริงเห็นจริงขึ้นมา ฉะนั้นแล้วเกรวาทนี้ สิ่งที่เราทำมานี้ ครูบาอาจารย์ของเรานี้มันอัน เดียวกันจนถึงที่สุด เพราะหลวงปู่มันท่านพูดอย่างนี้ เวลากิเลสมันจะขาดนี้ แบบข้างกระ ดิกหูงูแลบลิ้น กับมหายานทางลัดที่บอกว่า ก้าวพ้นขอบประตุนั้นสว่างโพลง แสบ สว่าง โพลง สว่างโพลงไป

คำว่าสว่างโพลง เหมือนไฟไป ถ้าไฟเราไม่พอ มันไม่สปาร์ค มันไม่เป็นผลงาน ขึ้นมาหรือ ไฟนี้เบตต้องเต็ม ต้องเต็มทุกอย่าง ทีนี้กว่าเบตจะเต็ม เราจะต้องชาร์ตนาน

ขนาดไหน นี่ก็เหมือนกัน กว่าจะพุทโธ กว่าสมาธิจะมา กว่าเราจะฝึกฝนใช้ปัญญา กว่ามรรคมันจะเคลื่อนตัว กว่ามันจะสมคูล พอเวลามันสมคูลนั้นแหละสว่างโพลง

ความสว่างโพลง คือ ผลที่มันจะได้รับ แต่ผลที่จะได้รับ กว่ามันจะได้มา เราต้องสะสม เราต้องหมั่นสร้างขึ้นมา จนถึงมันอิ่มเต็ม เหมือนทำอาหารเลย สว่างโพลงคือขณะที่สุกใจ แต่ขณะที่อาหารสุกขึ้นมา สุกมันก็สุก ยกออกจากเตาก็จับใช้ใหม่ แต่กว่ามันจะหามาละ ผักอยู่ไหน เนื้ออยู่ไหน ไอ้โฮ เกือบตาย แต่พอลงกระทะ ผัดทีเดียวสุกเลย นี่ก็เหมือนกันสว่างโพลง นี่ไงสว่างโพลง

แต่ถ้าเราไม่มีผักหญ้าซักอันหนึ่ง แล้วบอกมาให้ทำอาหาร อาหารเราก็แค่กระทะว่างๆ ใจ มันก็มีแต่หม้อเปล่าๆ ไม่มีตัวอาหารเลยใจ ถ้าจะให้ทำอาหารก็ต้องหามาใช้ใหม่ มันต้องมีเหตุมีผลดี จะพูดแบบไม่มีเหตุมีผลนะ มันเสียเวลา

ฉะนั้นพอจิตมันมีการกระทำอย่างนี้มันจะเป็น ที่เราพูดนี้มันเป็นวิวัฒนาการของมัน แต่เวลาขณะที่เราปฏิบัติเห็นใหม่ กำหนดพุทโธ กำหนดอะไรก็แล้วแต่ คำกำหนดพุทโธนี่เขาเรียกว่าจุดยืนนะ คนเรานี้มีจุดยืน คือ มีสติกับตัวภพ คือตัวความรู้สึกเรา พุทโธ พุทโธนี่มีจุดยืน กับคนที่ไม่มีจุดยืน กำหนดให้มันล่องลอยไป มันไม่มีสาระหรอก

คนที่กำหนดไม่มีจุดยืน แล้วจิตมันอยู่ไหน กลับบ้านไม่เป็นเหรอ ออกจากบ้านมาแล้วบ้านอยู่ไหน มันออกจากบ้านกันมานานะเวลาออกไปนี่กลับบ้านไม่ถูกเลย ไม่รู้ว่าบ้านตัวเองอยู่ไหน นี่ก็เหมือนกันถ้าเราไม่มีจุดยืน เราไม่รู้จักจิตของเรา เราจะไปที่ไหนกัน ฉะนั้นจะกำหนดพุทโธ หรือปัญญาอบรมสมาธินี้มันต้องมีสติ แล้วมันจับกันที่บ้านเรา จับกันที่ใจเรา ได้ก็ได้ที่ใจเรา ถ้าไม่ได้ก็เออเข้าบ้านไม่ได้ กลับไปเจอบ้านแต่บ้านโดนลั่นประตูไว้ก็เข้าไม่ได้ อ้าว...เข้าไม่ได้ก็เอาใหม่ พอจิตมันปล่อยมา ปล่อยมา ที่เราบอกให้กำหนดรู้ไว้ เพราะเรารู้ว่าการทำนี้มันต้องลงทุนลงแรง มันเหนื่อยล้า แล้วพวกเราปฏิบัติใหม่ ถ้าให้สมบุกสมบันไปกว่านี้มากเกินไปมันจะท้อแท้ ถึงบอกว่าถ้าจิตมันว่างๆว่างๆ อยู่ที่นี่ ก็คือมันเหมือนกับเราได้มาครึ่งทาง พอได้มาครึ่งทางนี้เรามีสติคุมมันเราก็ออยู่ตรงที่ว่าเป็นี่คือผลงานของเรา แต่ความเป็นจริงครึ่งทางมันไม่ใช่ปลายทางใช้ใหม่

ถ้าครึ่งทางไม่ใช่ปลายทางนี้ ถ้ามันกำหนดพุทโธได้ เราต้องกำหนดพุทโธ พุทโธ ความว่างอันนี้คือจิตมันขี้เกียจ คือมันไม่อยากทำ พอเรากำหนดบ่อยๆ ถ้ามันว่างอย่างนี้

บ่อยๆ มันยิ่งจะลงลึกไปเรื่อยๆ คือพอถึงจุดที่ว่าว่างๆว่างๆ บีบ มันก็จะปล่อยาง มันก็จะหยุด เหมือนกับเราทำอาหาร เรากำลังทำอาหาร มันเริ่มใส่เตา เริ่มลงเตา แล้วเริ่มติดไฟ แล้วเราก็กดไฟ อาหารมันจะสุกได้ไหม อาหารมันก็ไม่สุกใช่ไหม ถ้าอาหารมันจะสุกนี้ไฟต้องพอใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันไม่ถึงที่สุด มันยังไม่สุก มันยังไม่เป็นไป มันครึ่งอยู่ เราก็ต้องกำหนดพุทโธเข้าไปอีก ทีนี้พอกำหนดพุทโธ พุทโธนี้มันเหนื่อย “เราเหนื่อยมาแล้วจะให้เหนื่อยต่อไปอีกหรือ ทำไมรุนแรงขนาดนี้ล่ะ” มันรุนแรงเพื่อจะเข้าไปหาที่ปลายทางนั่น มันถึงต้องกำหนดพุทโธ พุทโธไปอีก ถ้ามันไม่กำหนดหรือว่ามันว่าง ต้องบังคับให้ทำ ! บังคับ ! เพราะมันยังกำหนดพุทโธได้ เรากำหนดได้ นึกได้ แต่มันไม่ยอม นึก ไม่ยอมนึกเพราะอะไร เพราะกิเลส สันดานของมันเป็นแบบนั้น สันดานของกิเลสนี้ มันจะมั่งง่าย มันจะเอาซึ่งสุกก่อนห้าม มันอ้างธรรมะว่าว่างแล้ว แล้วก็มา “หลวงพ่อกับ ว่างๆว่างๆทำอะไรต่อครับ?”

ว่างๆว่างๆ มันยังว่างไม่จริงใจ มันว่างไม่จริงคือกำลังมันยังไม่มี อย่างที่ว่าแรงอัดของมัน ถ้ามันว่างจริงมันต้องมีกำลัง คนว่างนี้มีกำลังเพราะอะไรรู้ไหม ถ้าจิตคิดคะนอง หมายถึงว่ามันมีพื้นฐาน พอเข้าสมาธิบีบนี้มันจะเห็นนิมิตใจ ที่เห็นนิมิตเห็นต่างๆ บางทีถ้าจิตอย่างที่ว่านี้พอสงบบีบนี้ พริบ ออกเลย สวรรค์นี้ไปได้เลย ไปได้จริงๆ

เพราะอะไร เพราะมันมีแรงใช่ไหม จิตมีกำลังใช่ไหม แล้วเขามีวาสนาของเขา เพราะเขาสร้างข้อมูลของเขาอย่างนั้น จะบีบเลย ถ้าบีบอย่างนั้นนะ ถ้าอาจารย์ที่คิดนะ คึงไว้ไม่ให้ออก พุทโธ พุทโธแล้วมีสติไว้ ไม่รับ คึงไว้ ตั้งสติไว้ ไม่ให้ไป เพราะถ้าไปนี้พอเราทำความสงบทีหนึ่ง มีกำลังทีหนึ่ง แล้วเราก็เอาไปเที่ยวเล่น มันก็หมดไป คือเวลาออกเขาเรียกส่งออก ส่งออกกำลังนี้ก็ใช้หมดไป แล้วก็กำหนดพุทโธใหม่ๆ อยู่อย่างนั้น

แต่ถ้าเราไม่ไป พอมันจะรับรู้ในสิ่งใดๆ เราไม่ไปเห็นไหม อย่างเห็นนิมิตนี้ เราไม่ไปเห็นมันแล้วตั้งสติไว้ พุทโธ พุทโธนี่คึงกลับมา พุทโธบีบนี้คึงกลับมา มือจะกำของได้สิ่งเดียว ถ้ากำของสิ่งใดอยู่ มันจะกำของสิ่งอื่นต่อไปไม่ได้ ถ้าเราพุทโธ พุทโธอยู่ มันกำอยู่กับพุทโธ พุทโธ เราไม่ให้มันไป มันจะไปรู้นิมิตได้อย่างไร ของเต็มมือเราอยู่ที่แล้วมือมันจะว่างไปทำอะไรได้อีก

จิตมันเป็นพุทโธอยู่นี่ แล้วมันจะมีอะไรไปรู้อย่างอื่นอีก มันจะมีอะไรไปรู้อย่างอื่นอีก ถ้าเราดึงกลับมาที่พุทโธ พุทโธ พอของเต็มมือ พุทโธ พุทโธจนเป็นอันเดียวกันนี้ จบเลย นึกพุทโธไม่ได้ ถ้ามันเป็นสมาธินี้มันนึกพุทโธไม่ได้ แต่ถ้ายังนึกได้ จิตสิ่งที่รู้ กับ สิ่งที่ทำให้ถูกรู้ อารมณ์เป็นสองไม่ใช่สมาธิ สมาธิคือหนึ่งเดียว สมาธิไม่ใช่สอง

แต่นี้เราสองกันหมด ว่างๆว่างๆ นั่นอารมณ์สองนะ เพราะมีเรากับความว่าง ถ้าไม่มีเรากับความว่าง ใครจะเป็นคนรู้ความว่าง ใครที่บอกว่า ว่างๆว่างๆ ว่างอย่างนั้นคือ มันมีคนรู้ว่าว่าง แต่ตัวมันเองไม่ว่าง มันเลยไม่เป็นสมาธิ ถ้าไม่เป็นสมาธิมันจะเป็นมรรค ๘ ได้ไหม มรรค ๘ เห็นไหม สัมมาสมาธิ มรรค ๗ ไม่มี เหมือนเราเรียนมานี้ถ้าเราส่งหน่วยกิตไม่ครบ เขาจะให้จบไหม มรรค ๗ นี้ถ้าเอาไปส่งครูเขาไม่ให้ผ่านหรอก มันต้องมรรค ๘

มรรค ๘ มันมีสัมมาสมาธิ สัมมาสติ สัมมาปัญญา มันมีสัมมาหมด มันถูกต้องหมด ถ้ามันถูกต้อง ถูกต้องอย่างไร ปัญญาโลกีย์ปัญญา โลกุตตรปัญญา สุขตมยปัญญา จินตมยปัญญานี้มันเป็นอย่างไร ภาวนามยปัญญาเป็นอย่างไร ปัญญาอย่างใดฆ่ากิเลสได้ ปัญญาอย่างใดฆ่ากิเลสไม่ได้ ปัญญาอย่างใดนี้มันไปสร้างฐาน ปัญญาอย่างใดที่หาวัตถุดับ ปัญญาอย่างใด เห็นไหม

เหมือนเราไปหาฟืนในป่าเห็นไหม กับเอาฟืนเข้ามาในครัว แล้วเอาฟืนใส่เข้าไปในเตา ออกไปใช้ปัญญาข้างนอกก็คือไปหาฟืนอยู่ข้างนอกนั่น แล้วฟืนนั้นเอาเข้ามาในเตาแล้วจุดไฟ ไฟมันเป็นพลังงานในเตาที่จะทำให้ให้อาหารสุกใช่ไหม เตาคือใจใจ ถ้าเข้ามาถึงพลังงาน ถึงตบะธรรมถึงใจนี้มันทำลายกันที่นี้ ประโยชน์มันเกิดที่นี้ต่างหากละ

จริงๆ แล้วประสาเรา เหมือนเราเป็นลูกเสือแล้วออกเดินป่า ถ้าแผนที่และเป้าหมายเราไม่เข้าใจนะ เราจะหลงป่าและวนอยู่อย่างนั้นละ แต่ถ้าเราเข้าใจเห็นไหม มันมีเป้าหมายมีเข็มทิศมีตำแหน่งมีพิภพ เราก็ไปตามนั้น เราจะถึงเป้าหมายนะ ภาวนาก็เหมือนกัน ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วมีงปฏิเสชเป้าหมาย ปฏิเสชพิภพ ปฏิเสชทุกอย่างเลย แล้วบอกกูรู้ ว่างๆว่างๆ ก็ว่างสิ ก็มึงไม่รู้จักแผนที่ใจ มึงไม่เคยลงพื้นที่ใจ ไม่เคยลงเข้าไปในหัวใจใจ ไม่เคยเห็นกิเลสมีงเลย ไม่เคยชำระเลย แล้วที่ว่า ว่างๆว่างๆ มันจะเป็นอย่าง

นั่นไม่ได้ เราต้องลงในพื้นที่ ต้องเห็นให้หมดเลย แล้วถ้าลงพื้นที่ได้นะ ถ้าใครภาวนานะ แล้วพอจิตมันสงบ ลงไปหากิเลสนะ โอ้โฮ จะมหัศจรรย์มากนะ

หลวงตาท่านพูดว่า เวลาธรรมะกับกิเลสต่อสู้กันในหัวใจ ใจนี้เหมือนแก้ว เวลา กิเลสมันชนะมันนั่งอยู่เต็มกันเลยนะ โอ้โฮทุกข์มาก แล้วถ้าวันไหนธรรมะมันชนะนะ มันปลัดกิเลสตกไปเลย แล้วมันนั่งอยู่กลางใจเรานะ โอ้ สุขมาก แต่ชั่วคราว สุขกับทุกข์ มันมีหมด แล้วต้องสู้มัน ไปเห็นใหม่ นี่เวลาถ้าจิตมันมีกำลังแล้วนะ จิตมันเป็นสมาธิแล้ว มันจะเห็นอย่างนี้

ตัวแก้วนี้เหมือนตัวผู้ต้องหา ผู้ต้องหาคือจิตใต้สำนึกของเรา มันคิดของมัน มัน เข้าใจผิดของมัน พอจิตสงบเข้าไปนี่มันไปจับตรงนี้ได้ เขาเรียกว่าขุดคุ้ยหาจำเลย หา กิเลส พอเจอแล้วปั๊บ พอจับมันได้ปั๊บมันจะมาวิปัสสนา ระหว่างกิเลสกับธรรมมันจะสู้ กัน แล้วพอสู้กันนะ สู้กันหมายถึงว่า เราตั้งสติ อย่างเดินจงกรมนี้ทำเดินไป นั่งสมาธิก็ นั่งไป กิริยาภายนอกเป็นอย่างนี้ แต่กิริยาภายใน ความรู้สึกความคิดในหัวใจนี้มันต่อสู้ กัน ระหว่างความคิดดีความคิดชั่วมันจะต่อสู้กัน แพ้บ้างชนะบ้าง อย่างนี้มาตลอดนะ

จนถึงที่สุด ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา ชั้น ๕ คือ ความคิด รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รูปคืออารมณ์ความรู้สึก เวทนาคือสิ่งที่แยกว่าดีหรือชั่ว สัญญาคือข้อมูล คิดด้วย ข้อมูล สังขารคือความคิดความปรุงความแต่ง วิญญาณคือวิญญาณที่มันรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก นี่มันจะหมุนเร็วมาก หมุนตัวๆ ของมันอย่างนั้นละ แล้วกิเลสมันใช้อยู่ ตลอดเวลา พอธรรมะเข้ามานี่มันมีกำลังปั๊บ มันก็ยื้อให้หยุด ยื้อให้ความคิดนี้หยุด แล้ว จับความคิดนี้มาแยกแยะ มันทำลายมัน

แล้วไอ้สังโยชน์ที่มันร้อยรัดไว้เห็นใหม่ เวลาวิปัสสนาไปถึงที่สุด สักกายทิฐิ อกุศลทิฐิ คือ ความเห็นเรื่องของกาย ร่างกายนี้จิตใต้สำนึกมันเห็นผิด มันยึดว่าเป็นของมัน แต่ ทั้งที่ปากเราพูด สมองมันพูด มันไม่รู้หรืออก แต่จิตใต้สำนึกนี่มันยึดไว้ แล้วพอมัน วิปัสสนาไป มันเข้าไปแล้วทำลาย พอทำลายล้างนี้มันก็เป็นตถังคปหาน มันปล่อย ชั่วคราว ปล่อยๆๆๆ เห็นใหม่แล้วก็สู้กัน สู้กันอยู่อย่างนี้

ถึงบอกว่าเวลาภาวนานี้ มันปล่อยเป็นร้อยหนพันหนนะ วันหนึ่งบางทีปล่อย ๕ หน ๑๐ หนเลย ปล่อยขนาดไหนก็สู้ต่อ สู้ต่อ สู้ต่อ สู้อยู่อย่างนั้นละ แล้วมันสนุกมาก

สนุกใช้ใหม่ เขาเรียกว่าภาวนาเป็น เหมือนกับคนเรานั้นภาวนาเป็น มันมีงานไป ทำงาน แล้วประสบความสำเร็จ อู้ฮู ใครก็ชื่นใจนะ ทำนั่นก็ได้ ทำนี่ก็ได้ อู้ฮู ทำอะไรก็ได้ไปหมดเลย แล้วถึงที่สุดนะ พอถึงที่สุดแล้ว คีก็ต้องทิ้ง ดิก็ไม่ได้ เพราะดิเดียวมันจะไม่ดินะ

ของดิก็เพชรนี่ เอาไปขายที่ไหน ถ้าซื้อมาแล้วนะ ออกจากบ้านเอาไปขายสิ ราคาตกทันทีเลย ความดิขนาดไหนนี่เดียวก็เสื่อม สู้จนเต็มทีนะ ดิชั่วพล่อยพับ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์เห็นใหม่ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ สิ่งหนึ่งหลุดออกไป สังโยชน์ขาดออกไป นี่เป็นความจริง

นี่มันมีการกระทำ วิปัสสนาญาณมันเกิดอย่างนี้ แล้วมันยากไหมล่ะ ยาก เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่ว่า บุญกุศลที่สร้างมา มันเป็นบารมีธรรมว่ามันสร้างมาอย่างไร แล้วคิดดูสิ สิ่งที่เราทำขึ้นมาเนี่ยมันเป็นทรัพย์ภายใน ทรัพย์ภายในที่รู้จริง ใช้อย่างที่เราเรียนกันมา จะมีศักยภาพทางโลกขนาดไหนนะ ก็แค่กระดาษแผ่นหนึ่ง คุณติ ศาสตราจารย์เห็นใหม่ต้องทำทางวิชาการ ก็ได้แค่กระดาษแผ่นหนึ่ง แล้วกระดาษแผ่นนั้นได้อามาใช้ใหม่ ศาสตราจารย์ทำทางวิชาการนี้ได้ใช้ประโยชน์ใหม่ ทำขึ้นมาเพื่อเอาตำแหน่งหน้าที่กัน แต่ถ้าเราทำของเราขึ้นมา มันเป็นความจริงขึ้นมา คุณค่าของมันมหาศาลเลย มันทิ้งได้หมดนะ แต่ถ้ามันจะทำมันก็ต้องลงทุนลงแรงหน่อยหนึ่ง ไม่น้อยล่ะเต็มๆ เลย

งานทางโลกนะ ทุกข์เพื่อจะทุกข์ต่อ แต่งานทางธรรมนี้ ทุกข์เพื่อจะพ้นจากทุกข์ เกิดตายเกิดตายมาอย่างนี้ไม่รู้ก็พ้นก็แสนรอบ แล้วก็มาเกิดมาตายอย่างนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า แล้วก็ว่าชาติปัจจุบันนี้ชาติเดียว

ถ้าปัจจุบันนี้ชาติเดียว คนความคิดต้องเหมือนกัน ทุกอย่างต้องเหมือนกัน เพราะเกิดมาเหมือนกัน เกิดจากท้องพ่อแม่เหมือนกัน ทำไมความคิดไม่เหมือนกัน ทำไมความรู้สึกไม่เหมือนกัน มันก็มาจากเบื้องหลังไง มาจากพันธุกรรมทางจิตที่มันตัดแต่งมาสร้างบุญกุศลมา ถ้าทำความดีมา มันก็จะได้ประโยชน์มา ถ้าไม่สร้างมามันก็จะไม่ได้

นี่พูดให้กำลังใจ แล้วไปเดินจงกรมนั่งสมาธิกัน แล้วมันจะหนักจะหนาขนาดไหน ไร๋ นี่นะโยมมาทำงานที่วัดนี้เหนื่อยไหม เหงื่อไหลไคลย้อยเลยล่ะ เหนื่อยไหม นั่งกันเหนื่อย เหนื่อยกับร่างกายนะ ไปนั่งสมาธิสิ อุดอู่อยู่ในกุฏินี้เหงื่อไหลไคลย้อย

เหมือนกัน นั่นงานข้างใน งานเอาใจเอาความคิดเราไว้ให้ได้ เอาความรู้สึกเราให้นิ่งให้ได้ ความรู้สึกที่มันเร็วที่สุด เห็นไหมความคิดนี้ จิตนี้เร็วที่สุดเลย เร็วกว่าแสง แล้วพอพูดอย่างนี้ปั๊บทุกคนจะตกใจนะ โอโฮแล้วจะเอามันได้ยังไงล่ะ มันก็เหมือนขาอ่อนเลยนะ

เราบอกว่ามันเร็วขนาดไหนก็แล้วแต่นะ สติเร็วกว่ามัน สตินี้เหนือความเร็วอันนี้ แล้วสตินี้ยับยั้งสิ่งนี้ได้ แล้วปัญญาได้ มันจะเร็วขนาดไหนสติตามทันมันได้ สติยับยั้งมันได้หมดเลย แล้วยับยั้งได้นี้มันก็มาอยู่ที่เรา มันก็เป็นประโยชน์กับเราใช่ไหม ถึงให้ตั้งใจ

มีอะไรอีกไหม เอ้าว่ามา แล้วนี่ถ้ามันว่างๆว่างๆอยู่เนี่ย บางทีเราจะพูดอย่างนี้เลย บอกว่า ถ้ามันว่างอยู่ก็เรารู้ว่ามันปล่อย มันมีความสุขก็อยู่กับมันก่อน คือแบบว่าให้มันชุ่มชื่นใจใจ แต่ถ้ามันชุ่มชื่นใจแล้วต้องสู้นะ ถ้าไม่สู้ขึ้นมาเนี่ย เหมือนเราทำผลงานคราวนี้ได้ดีมาก แล้วทำงานครั้งต่อไปเนี่ยมันต้องทำให้ได้ดีกว่าเก่า ถ้าไม่ได้ดีกว่าเก่าเนี่ย จิตมันไม่ยอมรับมันก็ไม่มีความสุขใจ

ฉะนั้นเวลานั่งสมาธิไป บางทีต้องนั่งเต็มที่เลย คือเราทำผลงานไว้แล้วใช่ไหม ผลงานครั้งต่อไปต้องดีกว่าผลงานครั้งแรก ผลงานครั้งที่สามต้องดีกว่าครั้งที่สอง ผลงานนี้มันต้องลงทุนลงแรงอย่างนี้ใช่ไหม ฉะนั้นถ้ามันได้ผลงานครั้งแรกแล้วเนี่ย ทำมันเต็มที่เลย ให้มันดีไปเลยใจ ถ้าไม่อย่างนั้นนะจะต้องไปทำงานครั้งที่สองให้มีผลงานกว่าครั้งแรก มันจะต้องเหนือกว่าเก่า ว่าอย่างนั้นเลยละ

แต่มันก็เป็นธรรมดา ทุกอย่างมันเป็นเรื่องธรรมดา มันเป็นอย่างนี้ ธรรมชาติของจิตมันเป็นอย่างนี้ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ แต่พอมันเจริญแล้วเสื่อม พอเสื่อมแล้วไม่สู้เนี่ย มันถึงไม่มีโอกาสสู้ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ ก็สู้มัน สู้มันจนคงที่จนชำนาญ จนควบคุม จนชำนาญในวดี แล้วทำไปเรื่อยๆ เดี่ยวจะเห็นผล ต้องเห็นผล ของมันมีใจ

แคด คือว่าพระอาทิตย์ขึ้นแล้วมันจะไม่ร้อน มันจะเป็นไปได้ยังไง ตบะธรรม ถ้ามันเกิดแล้วมันไม่เผากิเลสมันจะเป็นไปได้ยังไง ของมันมีจริงๆ ทำได้จริงๆ อยู่ที่เราจริงหรือไม่จริงเท่านั้นแหละ เอวัง